

V obci probíhá realizace projektu "**Obnova vybraných alejí a vegetační úpravy kolem historických objektů v extravilánu obce**", pro kterou byly získány finance z Operačního programu životního prostředí z oblasti podpory týkající se obnovy krajinných struktur.

Projekt řeší zejména obnovu vybraných alejí a vegetační úpravy kolem historických objektů v "pohádkovém lese" (Templ, Altán, obelisk, lázně). Návrh obnovy je proveden na základě inventarizace a vyhodnocení aktuálního zdravotního stavu dřevin a průzkumů historických podkladů.

V roce 1781 začal Jan Nepomuk Mitrovský (představitel moravského pozdního osvícenství, reformního zednářství, filantrop, kosmopolita, cestovatel a přírodovědec) v Dolní Rožince budovat, dle vlastního návrhu inspirovaného řadou zahraničních cest a návštěvou moderních zahrad, zámeckou zahradu francouzského typu. Ve svém návrhu nezůstal u pravidelného zámeckého parteru, ale navázal na ni volnější částí krajinářského parku, jehož pomyslnou osou byla idea cesty. Cesta začíná alejí stromů, vedoucích ke kopci s "pohádkovým lesem". V lese mohl návštěvník dojít k budově "anglických lázní" s bustou lékaře a filantropa Howarda a po očištění přešel k egyptskému obelisku - symbolu moudrosti a vědy, svobodného zednářství a osvícenství. Cesta vedla také kolem potůčku, z něhož byl v kamenité scenerii vytvořen vodopád s bočními kaskádami, a poté vrcholila u chrámu Přátelství. Tento osvícenský monument pojal J.N.Mitrovský tak, že ve spodní části vytvořil grottu (jeskyni) a horní část byla vlastní svatyní, do níž se přicházelo průčelím zdobeným sloupy s egyptskými hlavicemi (z temnoty jeskyně byl poutník přiveden do jasu Pravdy a Lásky). V tomto místě pomyslně vrcholila poutníková cesta.

"Pohádkový les" s historickými objekty je unikátním prostorem, v současnosti jsou však původní parkové úpravy zarostlé náletovou vegetací. Obnovení ploch zajistíme odstraněním náletových dřevin a postupným uvolněním soliterních stromů a pruhledů do krajiny.

V alejích spojujících zámecký park a "pohádkový les" budou ponechány kompozičně a zdravotně nejhodnotnější jedinci, náletové dřeviny a jiné nevhodné dřeviny budou odstraněny a stromy s návrhem péstební opatření budou ošetřeny arboristou, což zajistí jejich delší životnost. Do alejí budou dosazeny původní taxony (*Tilia cordata* - lípa srdčitá, *Aesculus hippocastanum* - jírovec maďal). Návrh jírovců, které jsou v současnosti vážně napadány klíněnkou jírovcovou, byl důkladně zváženo, průzkumy však ukazují, že se rostliny časem s tímto škůdcem samy vyrovnají a bylo by škoda kvůli škůdci nedostát myšlenky Jana Nepomuka Mitrovského.

V souhrnu lze říci, že bude odstraněno 154 ks stromů a 2090 m² náletových dřevin, ošetřeno bude 99 ks stromů, což zajistí jejich dlouhodobější životnost. Vysazeno bude 157 ks stromů (lípy a jírovce) a u Altánu volně rostlý živý plot z lísky jako pohledová clona a uzavření prostoru lesa.

Finance z Operačního programu životního prostředí byly získány také na projekt "**Vegetační úpravy centra obce a vybraných alejí**", který má za cíl zlepšit provozní a estetické vazby řešeného prostoru. Hlavní myšlenkou celé koncepce je navrátit jednotný motiv lipové aleje do organizmu obce. Tento jednotící prvek propojí a zharmonizuje poněkud roztržitý obraz, kterým obec v současnosti působí. Dojde tak k harmonickému propojení obce jako místa k životu a okolní krajiny, historie místa se současností a budoucností.

Kolem rybníka v centru obce budou odstraněny stávající jehličnany a další dřeviny, které se svým charakterem nehodí k atmosféře místa. Navržena je výsadba jednotlivých soliterních stromů (lip) na břehu rybníka. Tento prvek bude mít výrazný vliv na sjednocení různorodého charakteru zástavby v obci. U prodejny potravin budou ošetřeny mohutné jasany, tak aby byla zajištěna jejich provozní bezpečnost a odstraněny přestárlé hlohy. Na jejich místo bude vysazena lipová alej, která naváže na systém alejí nových i stávajících v rámci obce. Na ploše přes silnici bude vysazen ovocný sad (jabloně a slivoně), jako typický prvek v obcích tohoto charakteru. Hrušňový sad bude vysazen za plynovou kotelnou, která tak bude opticky odcloněna.

Obnovena bude také lipová alej vedoucí od rybníka jihovýchodním směrem. Stromořadí je sice v současnosti částečně obnoveno, nicméně všechny mladé stromy vykazují značné poškození a jsou

pěstebně zcela nevyhovující - nemají zapěstovaný terminál, naopak koruny mají mnohonásobně vidličnaté větvení, které do budoucna zakládá problémy s rozlamováním a snižuje tak provozní bezpečnost. Z tohoto důvodu bude stromořadí komplexně obnoveno kvalitními školkařskými výpěstky se zapěstovaným terminálním výhonem a ve větší velikosti tak, aby stromořadí hned po výsadbě vizuálně plnilo svoji funkci.

Asanace stromů jsou navrženy na základě odborného posouzení stavu dřevin - jejich zdravotního stavu, provozní bezpečnosti, ale také jejich kompozice a vhodnosti daného taxonu na dané místo (nevhodné jsou např. thůje, cypřiše, tvarované živé ploty apod. v lipové aleji či borovice na břehu rybníka). Dřeviny perspektivní, avšak poškozené, budou ošetřeny odbornou arboristickou firmou.

Pokáceno bude 78 ks stromů, odstraněno 179 m² skupin keřů a ošetřeno 30 ks stromů. Naopak nově bude vysazeno 130 ks stromů a založeno 179 m² trávníku.